

U 61/2025 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet AgoraEU för perioden 2028–2034 och upphävande av förordningarna (EU) 2021/692 och (EU) 2021/818

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 16 juli 2025 till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet AgoraEU för perioden 2028–2034 och upphävande av förordningarna (EU) 2021/692 och (EU) 2021/818 (COM(2025) 550 final) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors 27.11.2025

Forsknings- och kulturminister Mari-Leena Talvitie

Kulturråd Emma Harju

2025-11-27

**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM
INRÄTTANDE AV PROGRAMMET AGORAEU FÖR PERIODEN 2028–2034 OCH OM
UPPHÄVANDE AV FÖRORDNINGARNA (EU) 2021/692 OCH (EU) 2021/818**

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen gav den 16 juli 2025 ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet AgoraEU för perioden 2028–2034 och upphävande av förordningarna (EU) 2021/692 och (EU) 2021/818 (COM(2025) 550 final).

Förslaget till AgoraEU utgör en del av kommissionens förslag av den 16 juli 2025 till EU:s följande fleråriga budgetram 2028–2034 (COM(2025) 570 final/2).

Det föreslagna nya AgoraEU samlar understödet till kultur, audiovisuell industri, nyhetsmedier samt det civila samhället. Programmet är en sammanslagning av programmet Kreativa Europa (2021–2027, (EU) 2021/818) och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden (2021–2027, (EU) 2021/692). De gällande målen i dessa program har i huvuddrag inkorporerats i förslaget till AgoraEU.

Enligt kommissionen syftar förslaget om den fleråriga budgetramen 2028–2034 till att ta itu med de ”komplexiteter, svagheter och stelheter” som för närvarande finns i EU:s budget. Avsikten är att skapa en ram som är mer fokuserad och enklare, med färre och mer verkningsfulla finansieringsprogram. Förslaget till AgoraEU syftar till att effektivisera EU:s insatser på områdena kultur, medier och jämlikhet, medborgare, rättigheter och värden. Avsikten är att utnyttja kopplingar och synergier när så är ändamålsenligt, samtidigt som man respekterar särdragen och de särskilda behoven inom vart och ett av dessa politikområden.

Förslaget till AgoraEU bygger på effektivisering och uppskalning av de tidigare finansieringsprogrammen. Avsikten är att programmet kompletterar medlemsstaternas insatser på de politikområden som omfattas av förordningen om programmet. Samtidigt vill man stärka kopplingarna mellan de politiska åtgärderna, regelverken och finansieringsprogrammen.

Avseende medier och kultur ska åtgärderna inom AgoraEU stödja målen för unionsbestämmelserna om medieindustrin och för kulturkompassen, vilka ska stärka dessa sektors konkurrenskraft och genomslag i samhället. Gällande programområdet medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden bidrar initiativet till att skydda och stärka de grundläggande rättigheterna samt till jämlikhetsunionen. Programområdet har också en stark koppling till det europeiska demokratiförsvaret samt till EU:s strategi för det civila samhället.

Rådets kulturkommitté har inlett behandlingen av förslaget till AgoraEU under Danmarks EU-ordförandeskap hösten 2025 och behandlingen fortsätter under Cyprens ordförandeskap våren 2026. De ansvariga utskotten vid Europaparlamentet är utskottet för kultur och utbildning (CULT) och utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE). Rapportörerna har ännu inte utsetts.

2 Förslagets syfte

Förslaget till AgoraEU lyfter fram EU som en gemenskap av värden som är djupt rotade i Europas historia och identitet. Dessa är förankrade i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och i EU:s stadga. Förslaget betonar betydelsen av medborgarnas deltagande och av de kulturella och kreativa sektorerna för dessa värden och nämner de medierelaterade, kulturella och kreativa sektorerna som drivkrafter för en hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft, innovation och sysselsättning samt Europas mjuka makt. Programmet syftar till att stärka dessa positiva effekter.

Enligt förslaget till AgoraEU möter de politikområden som omfattas av initiativet sådana gränsöverskridande utmaningar som inte kan hanteras effektivt utan lösningar på EU-nivå. Unionens värden är föremål för interna och externa påtryckningar, såsom utmaningar för rättsstatsprincipen, ojämlikhet, diskriminering, ett försvagat förtroende för de demokratiska processerna och försämrade betingelser för det civila samhället. En utmaning för kultursektorn och medieindustrin är konkurrensen med globala onlineplattformar samt den begränsade gränsöverskridande rörligheten för innehåll och verk samt av yrkesverksamma inom dessa sektorer och industrier. Dessa sektorer har också tekniska beroenden, finansiella svagheter och svårigheter att tillämpa innovation samt bristande färdigheter och anpassning till den digitala omställningen. Desinformation och utländsk informationsmanipulation medför utmaningar för tillförlitlig informationsförmedling.

Jämfört med det nuvarande programmet Kreativa Europa innehåller föreslagna AgoraEU en starkare koppling av kultur och media för att främja den samhälleliga motståndskraften och sammanhållningen samt stärka det civila samhället i synnerhet med avseende på rättvisan, jämlikheten och mångfalden mellan generationerna. Jämfört med den innevarande programperioden innehåller förslaget till AgoraEU ett större inslag av stöd till nyhetsmedier, journalistik och bekämpning av desinformation.

Med avseende på programområdet Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden har demokratiskt deltagande och rättsstatsprincipen givits högre prioritet i förslaget till AgoraEU än under den innevarande programperioden. Ett nytt mål är att stödja fria, rättvisa, motståndskraftiga, tillgängliga och inkluderande valprocesser och demokratiska processer samt öppna, rättighetsbaserade samhällen som bygger på rättsstatsprincipen. Dessa prioriteringar ska stärka den övergripande säkerheten och resiliensen i samhällen.

Enligt konsekvensbedömningen av förslaget till AgoraEU kommer den nya programordningen ha en positiv inverkan på det civila samhällets funktionsbetingelser och medborgarnas tillgång till olika kulturella innehåll, medborgarnas deltagande samt på stärkandet av de grundläggande rättigheterna och krisberedskapen, inklusive genom starkare social sammanhållning, byggandet av en tillförlitlig medie- och informationsmiljö, främjandet av den offentliga debatten och effektiviseringen av de nuvarande effekterna på konkurrenskraften, särskilt inom audiovisuella sektorn och medieindustrin.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förslaget till AgoraEU har givits som en förordning. Artikel 1 i förslaget innehåller bestämmelser om inrättandet av programmet. I förordningen fastställs också programmets mål, dess budget för perioden 2028–2034 samt villkoren för tillhandahållande av unionsfinansiering.

Målen för AgoraEU (artikel 3)

Bestämmelser om de allmänna målen för AgoraEU finns artikel 3 i den föreslagna förordningen. Förslagets allmänna mål är att främja den kulturella och språkliga mångfalden samt kulturarvet, att öka konkurrenskraften inom de kulturella och kreativa sektorerna, i synnerhet inom medierna och den audiovisuella industrin, att skydda den konstnärliga friheten och mediefriheten samt att skydda och främja jämlikhet, ett aktivt medborgarskap samt rättigheter och värden i enlighet med fördragen och stadgan och därigenom öka det demokratiska deltagandet och den samhälleliga motståndskraften.

Uppbyggnad av AgoraEU (artikel 4–10)

Förslaget till AgoraEU innehåller tre programområden. Dessa är Kreativa Europa – Kultur, Media+ och Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Enligt förslaget ska programmet även stödja övergripande verksamheter.

Bestämmelser om programområdena och de övergripande verksamheterna finns i artiklarna 4–10, vars innehåll beskrivs närmare nedan. De specifika målen för varje programområde enligt artikel 3 tas upp vid respektive programområde och övergripande verksamhet.

Kreativa Europa – Kultur

Artikel 4 i förslaget till AgoraEU innehåller bestämmelser om programområdet Kreativa Europa – Kultur. Programområdet omfattar de kulturella och kreativa sektorerna. Det ska bidra till gränsöverskridande kulturellt skapande, samarbete, deltagande och tillgänglighet samt till en gränsöverskridande spridning av en mångfald av kulturella verk, samtidigt som det stärker de kulturella och kreativa sektorernas sociala, ekonomiska och internationella dimensioner.

Enligt förslaget ska programområdet Kreativa Europa – Kultur inriktas på att

- främja gränsöverskridande skapande, samarbete och utbyten mellan olika format, bland annat genom rörlighet för konstnärer, yrkesverksamma i de kulturella och kreativa sektorerna, konstnärliga gästprogram samt partnerskap mellan organisationer av alla storlekar
- förbättra tillgången till och deltagandet i kultur och kulturarv för alla, särskilt för ungdomar, och stärka den sociala motståndskraften och den sociala sammanhållningen, särskilt rättvisan, jämlikheten och mångfalden mellan generationerna, genom kulturellt engagemang
- stödja spridningen, distributionen och marknadsföringen av samt synligheten hos olika typer av europeiskt kulturellt innehåll genom olika kanaler i hela unionen och internationellt, bland annat genom europeiska plattformar för nya konstnärer, stöd till enheter som syftar till att utbilda och främja unga konstnärer, priser som främjar konstnärlig talang och spetskompetens, turnéer, festivaler och översättning
- stärka kapaciteten och kompetensen inom de kulturella och kreativa sektorerna för att lotsa sig genom den gröna och den digitala omställningen, bland annat genom stöd till nätverk av kulturella och kreativa organisationer, utbildning och ömsesidigt lärande
- främja utvecklingen av kulturpolitik genom samarbete och utbyte av god praxis på unionsnivå, och förbättra evidensbasen genom förbättrad datainsamling, analys och pilotåtgärder

– främja unionens internationella kulturella förbindelser och bidra till unionens mål för yttre åtgärder genom kultursamarbete

– stödja genomförandet av Europaparlamentets och rådets beslut nr 445/2014/EU 35 om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad och nr 1194/2011/EU om inrättande av Europeiska unionens insats för det europeiska kulturarvsmärket.

Programområdet ska enligt förslaget genomföras med full respekt för den konstnärliga friheten och mångfalden av kulturyttringar. Genomförandet ska också bidra till att förbättra arbetsvillkoren för konstnärer och yrkesverksamma inom de kulturella och kreativa sektorerna.

Media+

Artiklarna 5 och 6 i förslaget till AgoraEU innehåller bestämmelser om programområdet Media+. Programområdet ska bidra till den audiovisuella sektorns och videospelsindustrins kulturella mångfald och konkurrenskraft, särskilt genom att förbättra skapandet och den gränsöverskridande distributionen av europeiskt innehåll såväl som medborgarnas tillgång till detta.

Det ska även bidra till ett fritt, livskraftigt och diversifierat informationsekosystem i unionen, särskilt genom att stödja en fri och oberoende journalistik samt fria och oberoende nyhetsmedier, förbättra medborgarnas tillgång till tillförlitlig information och bekämpa desinformation.

Programområdet Media+ ska enligt förslaget omfatta två specifika mål, som är ”Audiovisuella medier” (artikel 5) och ”Nyhetsmedier” (artikel 6).

Enligt förslaget ska programområdet för audiovisuella medier inriktas på att

– stödja skapandet av europeiska audiovisuella verk i flera olika format och genrer, som har potentialen att nå olika målgrupper över gränserna

– främja spridning och distribution av, samt en förgrundsposition och synlighet för europeiska audiovisuella verk med alla medier i unionen och internationellt, bland annat genom samordnade distributionsstrategier samt genom marknadsföringsverktyg

– bygga upp målgrupper för europeiska audiovisuella verk, bland annat genom ett nätverk av europeiska biografer, festivaler och utåtriktade kampanjer, och då särskilt rikta sig till unga européer och mindre gynnade samhällsgrupper

– stödja utvecklingen och prototypframställningen av europeiska videospel och europeiskt immersivt innehåll, bland annat genom marknadstester, marknadsföring och upptäckbarhetsinriktade publikdrivna strategier samt distribution på alla plattformar

– förbättra talangutvecklingen, stödja tillgången till finansiering, utbyten mellan företag och nätverkande, införa innovativa verktyg och affärsmodeller samt strategier för utnyttjande av immateriella rättigheter

– främja politisk dialog, utbyte av bästa praxis, datainsamling och dataanalys (inbegripet betalning av avgiften för unionens medlemskap i Europeiska audiovisuella observationsorganet)

– bidra till genomförandet av direktivet om audiovisuella medietjänster (2010/13/EU).

Det specifika målet för audiovisuella medier ska genomföras med full respekt för den konstnärliga friheten och säkerställa samarbetet mellan enheter från medlemsstaterna med olika typer av audiovisuell kapacitet.

Det specifika målet Nyhetsmedier ska inriktas på att

– skydda nyhetskanaler och journalister, särskilt när de står inför hot, övervaka, bedöma och hantera risker för mediernas frihet och mångfald på den inre marknaden och främja journalistiska och redaktionella standarder

– öka produktionen, distributionen och konsumtionen av professionellt journalistiskt innehåll, däribland bevakning av unionens angelägenheter, undersökande journalistik, lokala nyheter och medier av allmänt intresse

– stödja den digitala omvandlingen av nyhetsorganisationer, innovativa metoder, nyproduktion, distribution och affärsmodeller, underlätta tillgången till finansiering och uppmuntra den gränsöverskridande verksamheten samt omskolning och kompetensutveckling för yrkesverksamma inom nyhetsmedierna

– förbättra samarbetet och främja åtgärder som syftar till att övervaka och skydda informationsutrymmet online, inbegripet att upptäcka och bekämpa desinformation samt utländsk informationsmanipulation och inblandning

– främja verksamhet rörande digital kompetens och mediekompetens

– stärka den politiska dialogen, datainsamlingen och dataanalysen samt utvecklingen av gemensamma standarder, bland annat genom att stödja det arbete som utförs av Europeiska nämnden för medietjänster.

Det specifika målet för nyhetsmedier ska genomföras med full respekt för mediernas redaktionella oberoende och yrkesnormer.

Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden

Artiklarna 7, 8 och 9 i förslaget till AgoraEU innehåller bestämmelser om programområdet Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Programområdet bygger på det nuvarande EU-programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden (CERV) fortsätter därmed som ett särskilt EU-instrument för skydd och främjande av grundläggande rättigheter, jämlikhet och icke-diskriminering, demokrati och rättsstatsprincipen. Programområdet främjar de grundläggande rättigheter som anges i EU:s stadgan, jämställdhet och icke-diskriminering samt bidrar till medborgarnas rättigheter och stärker det civila samhället. Det ska också bidra till förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor, barn och utsatta grupper samt främja demokratiskt deltagande och genomförandet av rättsstatsprincipen.

Programområdet Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden ska omfatta tre särskilda mål.

Det specifika målet för rättigheter, jämlikhet, medborgare och det civila samhället inriktas på att

- främja jämlikhet och förebygga och bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning samt alla former av rasism och intolerans
- främja jämställdhet, jämställdhetsintegrering och kvinnors egenmakt samt skydda och främja kvinnors fullständiga åtnjutande av rättigheter
- främja tillgänglighet, skydda och främja rättigheter för personer med funktionsnedsättning och stödja EU:s genomförande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- skydda och främja barnets rättigheter
- skydda och främja yttrandefriheten, rätten till integritet, skyddet av personuppgifter samt rättigheter på det digitala området
- främja ett dynamiskt demokratiskt utrymme i civilsamhället genom att bygga upp kapaciteten hos och ge ekonomiskt stöd till det civila samhällets organisationer, människorättsförsvarare och andra relevanta aktörer.

Det specifika målet ”Daphne” ska inriktas på att

- förebygga, reagera på och bekämpa alla former av könsrelaterat våld mot kvinnor och flickor på alla nivåer, våld i hemmet och våld mot barn, ungdomar och äldre, hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättning och andra utsatta grupper
- skydda och stödja alla direkta och indirekta offer för och personer som överlevt våld enligt vad som avses i föregående led
- stödja uppnåendet av målen i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet i unionen.

Det specifika målet för demokratiskt deltagande och rättsstatsprincipen ska inriktas på att

- skydda och främja de rättigheter som är knutna till unionsmedborgarskapet samt medborgarnas deltagande och engagemang i unionens demokratiska och medborgerliga liv, och stödja öppna, motståndskraftiga, rättighetsbaserade och jämlika samhällen som bygger på rättsstatsprincipen
- stödja fria, rättvisa, motståndskraftiga, tillgängliga och inkluderande valprocesser och demokratiska processer
- främja den medborgerliga medvetenheten om och en bättre förståelse av unionen, dess gemensamma historia, hågkomst och mångfald för att främja ömsesidig förståelse och tolerans.

Övergripande verksamheter och programkontor (artikel 10)

För att maximera genomslagskraften och öka synergieffekterna ska programmet enligt förslaget till AgoraEU stödja följande övergripande och horisontella prioriteringar och verksamheter som bidrar till de ovannämnda allmänna målen:

- Sektorsövergripande samarbete och innovation inom kultur-, medie- och medborgarområdena samt skydd av integriteten i den offentliga debatten.
- En ansvarsfull användning av innovativa verktyg och innehållsteknik, särskilt artificiell intelligens, såväl som kompetensutveckling och kapacitetsuppbyggnad.
- Åtgärder för utveckling, genomförande och övervakning av relevant unionslagstiftning och unionspolitik på kultur-, medie- och medborgarområdena, inbegripet, i tillämpliga fall, genom samarbete mellan nationella myndigheter och berörda parter.
- Främjande av programmet och dess finansieringsmöjligheter, inbegripet genom programkontor.

Programkontor

Jämfört med de gällande programförordningarna innehåller förslaget till AgoraEU en mindre ingående beskrivning av rollen av de nationella programkontor som ansvarar för kommunikationen och finansieringsrådgivningen. Under innevarande programperiod har delarna för kultur och media i programmet Kreativa Europa varsitt programkontor och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden har ett separat kontor.

Förslag till budget för AgoraEU (artikel 11)

Artikel 11 i förslaget innehåller de bestämmelser om budgeten för AgoraEU. Enligt förslaget uppgår budgeten för programperioden 2028–2034 till 7,606 miljarder euro enligt prisnivån år 2025. Priserna i artikel 11 anges i löpande priser.

Den föreslagna budgeten är ungefär dubbelt så stor som Kreativa Europa och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden har 2021–2027.

Av den föreslagna finansieringen för Agora-EU ska cirka 1,6 miljarder euro (21 % av finansieringen) anvisas till Kreativa Europa – Kultur, cirka 2,8 miljarder euro (37 %) till Media+ och cirka 3,2 miljarder euro (42 %) till Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Hur finansieringen ska fördelas mellan de specifika målen har inte fastställts på artikelnivå i förslaget.

Finansieringen av övergripande verksamheter ska enligt förslaget fastställas på grundval av deras art och omfattning. Dimensioneringen av finansieringen för dessa verksamheter framgår inte av förslaget.

AgoraEU i förhållande till EU:s övriga finansieringsprogram (artikel 13 och 15)

Enligt förslaget ska AgoraEU genomföras i samverkan med andra unionsprogram. Enligt artikel 13 i förslaget kan en åtgärd som fått bidrag genom programmet även få bidrag inom ramen för andra unionsprogram.

Enligt artikel 15 får unionsfinansiering tillhandahållas i alla former som anges i förordning (EU, Euratom) 2024/2509, bland annat i form av bidrag, priser, upphandling och icke-finansiella donationer. Unionsstöd som tillhandahålls i form av en budgetgaranti eller ett finansieringsinstrument ska tillhandahållas uteslutande genom Europeiska konkurrenskraftsfondens InvestEU-instrument.

Deltagande för tredjeländer (artikel 14)

Bestämmelser om deltagande för tredjeländer i programmet finns i artikel 14 i förslaget till AgoraEU. Programmet kan öppnas för deltagande för följande tredjeländer i enlighet med de mål som fastställs i artikel 3 och i enlighet med relevanta internationella avtal eller beslut som antagits inom ramen för dessa avtal och som är tillämpliga på:

- a) Medlemmar i Europeiska frihandelssammanslutningen som är medlemmar i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt europeiska mikrostaterna.
- b) Anslutande länder, kandidatländer och potentiella kandidatländer.
- c) Länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken.
- d) Andra tredjeländer.

I förslaget till AgoraEU anges begränsningar för tredjeländers deltagande i programmet. Enligt förslaget ska tredjeländer delta i finansieringen av programmet och de ska garantera unionens rätt att säkerställa en sund ekonomisk förvaltning och att skydda sina ekonomiska intressen. Tredjeländer ska inte ha någon befogenhet att fatta beslut som rör programmet. Avtalen om deltagande i programmet ska också säkerställa en rättvis balans mellan bidrag från och förmåner för det tredjeländ som deltar i programmet.

Anslutande länder, kandidatländer och potentiella kandidatländer får delta i det specifika målet ”Audiovisuella medier” inom programområdet Media+ förutsatt att de uppfyller de krav som fastställs i direktiv 2010/13/EU (direktivet om audiovisuella medietjänster).

Bestämmelserna om tredjeländer motsvarar på det stora hela förfarandena i de gällande programmet Kreativa Europa och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden.

Villkor för stöd genom programmet (artikel 16)

Bestämmelser om villkoren för stödberättigandena finns i artikel 16 i förslaget till AgoraEU. När det gäller förfaranden för tilldelning inom ramen för direkt och indirekt förvaltning kan en eller flera av följande rättsliga enheter vara berättigade till att bevilja eller ta emot unionsfinansiering:

- (a) Rättsliga enheter som är etablerade i en medlemsstat.

(b) Enheter som är etablerade i ett associerat tredjeland.

(c) Internationella organisationer.

(d) Andra enheter som är etablerade i icke-associerade tredjeländer, om finansieringen av sådana enheter är avgörande för genomförandet av åtgärden och bidrar till de mål som fastställs i artikel 3.

Arbetsprogrammet får innehålla preciseringar angående de kriterier för stödberättigande som fastställs i programförordningen eller ytterligare kriterier för särskilda åtgärder.

Ett bidrag för administrationskostnader får också tilldelas utan ansökningsomgång till det europeiska nätverket för likabehandlingsorgan (Equinet) för att täcka utgifter som rör Equinets ständiga arbetsprogram.

Arbetsprogram (artikel 17)

Enligt artikel 17 i förslaget till AgoraEU ska programmet genomföras med hjälp av sådana kommissionens finansieringsbeslut som avses i artikel 110 i unionens budgetförordning (EU, Euratom) 2024/2509 och som samtidigt utgör arbetsprogrammet. Under innevarande programperiod har arbetsprogrammen upprättats årligen eller vartannat år och i dem har fastställts de verksamheter och relaterade belopp som ska finansieras genom programmet. Medlemsstaterna har haft möjlighet att påverka arbetsprogrammets omfattning via programkommittéerna.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Förslagets rättsliga grund är artiklarna 19.2, 21.2, 24, 167.5, 168.5 och 173.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

I artikel 19.2 i EUF-fördraget föreskrivs att stimulansåtgärder ska antas för att stödja medlemsstaternas åtgärder för bekämpning av diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Dessa får dock inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar eller andra författningar.

Med stöd av artikel 21.2 i EUF-fördraget kan åtgärder på unionsnivå antas för att underlätta utövandet av medborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium.

Enligt artikel 24 i EUF-fördraget ska Europaparlamentet och rådet anta bestämmelser om de förfaranden och villkor som krävs för framläggande av ett medborgarinitiativ enligt artikel 11 i EU-fördraget.

Artikel 167.5 i EUF-fördraget fastställer unionens behörighet inom det kulturella området. Enligt denna artikelpunkt ska Europaparlamentet och rådet besluta om stimulansåtgärder för att bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för medlemsstaternas nationella och regionala mångfald, och samtidigt framhäva det gemensamma kulturarvet. Åtgärderna får dock inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar eller andra författningar.

Artikel 168.5 i EUF-fördraget innehåller bestämmelser om antagande av stimulansåtgärder som syftar till att skydda och förbättra människors hälsa, bekämpa de stora gränsöverskridande folksjukdomarna och skydda folkhälsan.

Enligt artikel 173.3 i EUF-fördraget får unionen besluta om särskilda åtgärder till stöd för insatser som genomförs i medlemsstaterna för att säkerställa att det finns nödvändiga förutsättningar för unionsindustrins konkurrenskraft. Åtgärderna får dock inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar.

Den rättsliga grunden ska fastställas utifrån förslagens syfte och omfattning. I regel bör det tillämpas endast en rättslig grund som valts utifrån bestämmelsens huvudsakliga syfte. Användningen av flera rättsliga grunder kan ändå undantagsvis ses som befogat i detta fall, då programmet kan anses ha flera syften samtidigt och omfatta flera delar, vilka inte förefaller vara sekundära eller indirekta i förhållande till varandra.

Tillämpning av flera rättsliga grunder kräver också att de är kompatibla med varandra. En kombination av rättsliga grunder kräver därmed framför allt ett enhetligt beslutsförfarande i rådet. Detta krav uppfylls genom att förslaget behandlas enligt de föreslagna rättsliga grunderna i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

Enligt statsrådets uppfattning är de rättsliga grunderna lämpliga.

Enligt statsrådets bedömning är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen. Statsrådet håller med kommissionen om att de mål som finansieras genom AgoraEU inklusive de relaterade åtgärderna är sådana att de inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och att unionsåtgärder ger än större mervärde än åtgärder som genomförs av medlemsstaternas själva.

Statsrådet anser att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen, eftersom innehållet i och formen för de föreslagna unionsinsatserna inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de uppställda målen.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Konsekvenser för lagstiftningen

Förslaget till AgoraEU har inga konsekvenser för den nationella lagstiftningen.

5.2 Ekonomiska konsekvenser

Kommissionens förslag till budget för hela programperioden uppgår till 7,606 miljarder euro (enligt prisnivån 2025).

Finlands tilldelning av delarna för kultur och media i det nuvarande programmet Kreativa Europa, inklusive för det nationella programkontoret, var cirka 17,1 miljoner euro åren 2021–2024, vilket motsvarar något över 1,3 procent av denna finansiering.

Avseende tilldelningen från programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden, inklusive för det nationella programkontoret, uppgick till cirka 5,5 miljoner euro åren 2021–2024, vilket motsvarar cirka 0,92 procent av EU-finansieringen.

De nationella budgetära konsekvenserna är små. De kommer att behandlas under beredningen av ramarna för statsfinanserna och statsbudgeten samt inom ramarna för statsfinanserna.

6 Förslagets förhållande till grundlagen samt till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Enligt statsrådets bedömning står den föreslagna regleringen inte i strid med Finlands grundlag och den begränsar inte tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna eller de mänskliga rättigheterna.

Programmets målsättning är nära kopplad till att främja rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna. Vid genomförandet av programmet strävar man efter att främja de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget. Dessa är respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Programmet bidrar också till genomförandet av de rättigheter som tryggas i EU:s stadga.

7 Ålands behörighet

I 59 b 1 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) föreskrivs att när åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som följer av den lagen. Enligt 18 § 1, 14 och 20 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter; landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar; undervisning, läroavtal, kultur, idrott, ungdomsarbete; arkiv-, biblioteks- och museiväsendet med det undantag som stadgas i 27 § 39 punkten; samt rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet med de begränsningar som följer av 27 § 4 punkten. Inom lagstiftningskontrollen har man utifrån 18 § 1 mom. Självstyrelselagen gjort härledningen att landskapets lagstiftningsbehörighet även omfattar jämlikhet och jämställdhet inom dess behörighetsområde.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Rådets kulturkommitté har inlett behandlingen av förslaget till AgoraEU under Danmarks EU-ordförandeskap hösten 2025. Ordföranden har för avsikt att rapportera om förhandlingarnas framskridande vid rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (EYCS) den 27–28 november 2025. Förhandlingarna om rådets partiella allmänna riktlinjer fortsätter under Cyperns ordförandeskap våren 2026. Det saknas närmare information om de andra medlemsstaternas ståndpunkter, genom att de inte ännu har bildat sina synpunkter.

De ansvariga utskotten vid Europaparlamentet är utskottet för kultur och utbildning (CULT) och utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE). Ingen rapportör har utsetts vid tidpunkten för denna U-skrivelse.

Beslutet om AgoraEU beror på de beslut som fattas om EU:s kommande budgetramar (2028–2034).

9 Nationell behandling av förslaget

U-skrivelsen har behandlats i sektionerna EU31 och EU35 genom ett skriftligt förfarande den 3–5 november 2025, i ledningsgruppen för den fleråriga budgetramen den 12 november 2025 och i EU-ministerutskottet den 21 november 2025.

En E-skrivelse om meddelandet om den fleråriga budgetramen har lämnats till riksdagen den 19 september 2025 (E 73/2025).

10 Statsrådets ståndpunkt

Finlands initiala ståndpunkter till kommissionens förslag till EU:s följande budgetram för åren 2028–2034 har lagts fram i utredningen E 73/2025 rd, bland annat som följer:

Den totala nivå som kommissionen föreslår är för hög. I enlighet med regeringsprogrammet anser Finland att EU-budgeten bör hållas på en skälig nivå för att undvika att Finlands nettobidrag ökar. Finland anser det vara viktigt att den kommande budgetramen granskas som en helhet.

Finland anser det vara nödvändigt att EU-finansieringens fokusområden prioriteras och framhäver att Finlands mål bör bedömas på övergripande och strategiskt sätt. Det är nödvändigt att hitta en nivå som inte oskäligt ökar vår betalningsbörda, men som möjliggör viktiga satsningar till exempel på att stärka försvaret och konkurrenskraften, och som säkerställer att vi får den finansiering som är viktigast för oss, exempelvis till jordbruket.

De allmänna prioriteringar i förslaget till budgetram som kommissionen för fram är värda att understödja och stämmer överens med Finlands EU-nyckelmål. Finland betonar att finansieringen bör fördelas i högre grad till de viktigaste politiska fokusområdena, såsom stärkandet av försvaret och konkurrenskraften.

Finland understöder kommissionens förslag om att minska antalet rubriker och finansieringsprogram i budgetramen genom att slå samman politiksektorer och program till större helheter för att bättre kunna svara mot föränderliga situationer och uppnå synergier.

Finland anser att det är positivt att kommissionen föreslår att flexibiliteten inom budgetramen ökas. Likaså är det förenligt med Finlands mål att minska antalet särskilda finansieringsinstrument utanför budgetramen och förenkla användningen av dem.

Finland framhäver dock att ovan nämnda åtgärder bör genomföras så att det uppnås tillräcklig balans mellan principerna om flexibilitet å ena sidan och en förutsebar budgetdisciplin å andra sidan.

Finland stöder att en av utgångspunkterna i kommissionens budgettramsförslag är att främja jämställdheten mellan könen.

Finland anser också att förslagen om ökade investeringar i synnerhet i rörligheten för talanger (Erasmus+), men också i utbildning, kreativa branscher, demokrati och europeiska värden, är ett steg i rätt riktning och erkänner den betydelse de har för konkurrenskraften och den övergripande säkerheten.

Om helheten

Statsrådet granskar detaljerna i kommissionens förslag som en del av den övergripande finansieringsramen och preciserar sin ståndpunkt i och med förhandlingarna framskrider. Finlands slutliga ståndpunkter bildas på basis av den helhet som utarbetas i förhandlingarnas slutskede med beaktande av det bästa för Finland.

Gällande dimensioneringen av finansieringen för kommissionens förslag görs separata ställningstaganden i samband med förhandlingarna om budgetramarna.

Ovannämnda statsrådets ståndpunkter kompletteras genom denna U-skrivelse enligt följande:

Statsrådet förhåller sig positivt till programmet AgoraEU och berömmar kopplingen av Kreativa Europa och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden till den bredare politiska ramen inom EU, samtidigt som man framhäver de kulturella och kreativa sektorernas och det civila samhällets betydelse för unionen och dess värden.

Statsrådet ser det som viktigt att de kulturella och kreativa sektorerna även framöver har tillgång till unionsfinansiering som tillgodoser dessa sektors särdrag och behov. Statsrådet ansluter sig till programmets prioriteringar för att främja den konstnärliga och kulturella friheten och mediefriheten och anser åtgärder för stöd av den konstnärliga friheten bör ges större synlighet i programområdena. Statsrådet tar ställning för att nyhetsmedier tas upp som ett specifikt mål inom programområdet Media+ samt för att finansieringen stödjer unionens politiska åtgärder för mediefrihet och mediemångfald. Förslaget till ny förordning bygger vidare på de nuvarande lyckade stödformerna och stärker kopplingarna mellan de kulturella och medierelaterade sektorerna och det civila samhället. Statsrådet anser att detta tillvägagångssätt som bygger på måttfull utveckling är befogat och att det ökar programmets allmänna genomslag som en del av unionens allmänna politiska mål.

Statsrådet ser det som viktigt att AgoraEU bidrar till kontinuiteten av unionsfinansieringen till de grundläggande rättigheterna och demokratin genom att säkerställa en fortsättning av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Finland har i sin EU-politik lyft fram insatserna för långsiktig politiska utveckling för grundläggande rättigheter och demokrati inom unionen. Därmed anser statsrådet det vara viktigt att det föreslagna programmet och dess programområde Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden bidrar till genomförandet av dessa principer och värden.

I enlighet med regeringens meddelande om likabehandling har Finland konsekvent hört till och hör också under denna regering till den grupp av EU-länder som bygger en union där likabehandling främjas och rasism bekämpas. I överensstämmelse med Finlands viktigaste mål inför EU:s valperiod 2024–2029 (E 58/2023 rd) arbetar Finland långsiktigt för att främja jämställdheten inom EU. Därmed ser statsrådet det som viktigt att insatser för att öka jämställdheten och integrera könsperspektivet är ett särskilt mål även för programområdet

Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Statsrådet understöder också inriktningen av finansiering för förebyggande och bekämpning av våld (det specifika målet ”Daphne”).

Statsrådet betonar att främjande av kontinuiteten av EU:s åtgärder för demokratin samt insatser för valsäkerhet och demokratisk resiliens även är mål för den nationella demokratipolitiken. Statsrådet ser det som viktigt att målen för programområdet Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden överensstämmer med målen i statsrådets strategi för civilsamhällesorganisationer.

Statsrådet anser det vara viktigt att finansiering som tilldelas genom programmet i enlighet med kommissionens förslag kan inriktas till bland annat kostnader som orsakas av genomförandet av unionslagstiftning. Dessutom understöder statsrådet förslaget att programmet vid behov kan stödja organisationers och nationella myndigheters eller andra organs gemensamma initiativ för att stärka verksamheternas genomslag.

Statsrådet ser det som viktigt att det skapas synergier med den övriga unionsfinansieringen, vilket bidrar till finansieringens effektivitet. Under de fortsatta förhandlingarna vore det synnerligen viktigt att definiera förhållandet mellan AgoraEU och partnerskapsplanerna, programmet för rättsliga frågor och programmet Europa i världen.

Statsrådet anser att utarbetandet av förordningen och användningen av EU-medel bör ske i överensstämmelse med förfarandena och principerna i EU:s budgetförordning (EU, Euratom) 2024/2509.

Statsrådet anser att förordningen bör innehålla tillräckligt tydliga regler för programmets åtgärder och finansiering.

Statsrådets anser att medlemsstaterna även framöver bör kunna inverka på genomförandet av programmet genom ett kommittéförfarande eller motsvarande. Statsrådets betonar även att programmet bör ha en så enkel administration som möjligt.

Statsrådet anser att möjligheten att genom programmet stödja de nationella programkontoren för programområdena (Kreativa Europa – Kultur, Media+ och Medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden) bör säkerställas även framöver för att trygga kontinuiteten i genomförandet och Finlands tilldelning. Med andra ord är det viktigt att under de fortsatta förhandlingarna precisera programkontorens roll i förordningen.

Statsrådet anser att Finland som ett litet språk- och kulturområde bör lyfta fram små aktörers möjligheter att kvalificera sig för stödordningarna för att trygga Finlands tilldelning även genom det nya programmet.